

УКРАЇНА

Чернівецька обласна рада
Департамент освіти і науки
Чернівецької обласної державної адміністрації
(обласної військової адміністрації)
**КУ «Навчально-методичний центр якості освіти
та координації господарської діяльності навчальних закладів області»**
(Центр якості освіти)
вул. Аркадія Жуковського, 23; м. Чернівці; 58002; тел. (0372) 55-08-10
e-mail: analitykcv@ukr.net; код ЄДРПОУ 38289540

26.01.2026 № 02-06/13

**Керівникам місцевих органів управління
у сфері освіти територіальних громад**

**Директорам закладів фахової передвищої,
професійної освіти та закладів обласного
підпорядкування**

**Про увільнення донора і надання
днів відпочинку у 2026 році**

26 січня 2026 втрачають чинність окремі положення Закону України «Про безпеку та якість донорської крові та компонентів крові». Які гарантії для працівника-донора слід буде надавати з цього моменту?, Що як відбулося лише медичне обстеження, а донорства крові не було? За яких умов та як надавати інший день відпочинку? Як діяти роботодавцю, якщо донорство припадає на вихідний день? Про це все надають роз'яснення **Галина КАЗНАЧЕЙ**, незалежний експерт з питань трудового законодавства та оплати праці та **Василь ЦИГАНЕНКО**, головний редактор [kadroland](http://kadroland.com), експерт з питань трудового законодавства, оплати праці та оподаткування.

Що саме змінюється з 26.01.2026

У ч. 2 розділу VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України від 30.09.2020 № 931-IX «Про безпеку та якість донорської крові та компонентів крові» (далі – Закон № 931) з моменту його ухвалення записано, що:

Абзац другий частини другої, частини четверта та п'ята статті 20 та частина п'ята статті 21 цього Закону втрачають чинність через п'ять років з дня введення в дію цього Закону. Особи, які набули право на отримання допомоги з тимчасової непрацездатності у зв'язку із захворюванням, грошової допомоги (надбавки), надбавки до пенсії, визначених відповідно частинами четвертою та

п'ятою статті 20, частиною п'ятою статті 21 цього Закону, не втрачають право на їх отримання після втрати чинності частинами четвертою та п'ятою статті 20, частиною п'ятою статті 21 цього Закону

З огляду на те, що закон набрав чинності 26.01.2026 року, не діятимуть такі норми:

1. Абзац 2 ч.2 ст.20 Закону № 931

Такій особі безпосередньо після кожного дня здійснення донації крові та/або компонентів крові надається день відпочинку із збереженням за нею середнього заробітку за рахунок коштів власника відповідного підприємства, установи, організації або уповноваженого органу. За бажанням такої особи цей день приєднується до щорічної відпустки

2. Частина 4 ст.20 Закону № 931

Донорам, які протягом року безоплатно здійснили донацію крові в сумарній кількості, що дорівнює двом разовим максимально допустимим дозам, або плазми крові в сумарній кількості, що дорівнює чотирьом разовим максимально допустимим дозам, заготовленим методом аферезу, або тромбоцитів у двох разових донаціях методом аферезу, допомога з тимчасової непрацездатності у зв'язку із захворюванням виплачується у розмірі 100 відсотків середньої заробітної плати донора незалежно від стажу роботи. Така пільга надається протягом року після здійснення донації крові та/або компонентів крові у зазначених кількостях

3. Частина 5 ст.20 Закону № 931

Здобувачам вищої, професійної та фахової передвищої освіти, які протягом року безоплатно здійснили донацію крові у сумарній кількості, що дорівнює двом разовим максимально допустимим дозам, або плазми крові в сумарній кількості, що дорівнює чотирьом разовим максимально допустимим дозам, заготовленим методом аферезу, або тромбоцитів у двох разових донаціях методом аферезу, надається право на одержання грошової допомоги у розмірі 25 відсотків встановленої у закладі освіти стипендії, а військовослужбовцям строкової служби та курсантам військових закладів освіти – право на одержання грошової надбавки у розмірі 25 відсотків призначеного їм грошового забезпечення протягом шести місяців після здійснення донації крові та/або компонентів крові у зазначених кількостях. Виплата такої грошової допомоги здійснюється за місцем навчання або проходження служби донора за рахунок коштів відповідних місцевих програм з розвитку донорства крові та компонентів крові

4. Частина 5 ст.21 Закону № 931

Почесні донори України мають право на отримання надбавки до пенсії у розмірі 10 відсотків затвердженого прожиткового мінімуму на одну особу в розрахунку на місяць.

Новації викликає чимало запитань щодо подальшого застосування пільг для донорів. Нас тут цікавлять перші дві норми, адже вони стосуються дій роботодавців. Тож далі розбираємо чи щось насправді змінилося.

Що каже законодавство

У ст. 124 Кодексу законів про працю України (далі — КЗпП) врегульоване питання гарантій працівникам-донорам від роботодавця, а саме:

1. У дні медичного обстеження та донації крові та/або компонентів крові особа отримує звільнення від роботи, зі збереженням за нею середнього заробітку коштом роботодавця.
2. Безпосередньо після кожного дня здійснення донації крові та/або компонентів крові особі надається день відпочинку зі збереженням за нею середнього заробітку коштом роботодавця.
3. За бажанням такої особи цей день приєднується до щорічної відпустки.

І у ній на щастя жодних змін. І саме тому фахівці Держпраці наголошують, що: «Оскільки зазначені гарантії закріплені безпосередньо в КЗпП, який є основним нормативним документом трудового законодавства та не містить обмежень щодо строку дії відповідних норм, втрата чинності окремих положень Закону №931 у 2026 році не впливає на збереження прав та пільг донорів, визначених статтею 124 КЗпП».

Гарантії донору та обов'язки роботодавця

Керівники підприємств зобов'язані безперешкодно відпускати з місця роботи, служби або навчання осіб, які є або виявили бажання стати донорами крові та/або компонентів крові, у дні відповідного медичного обстеження і донації крові або компонентів крові (ч. 2 ст. 12 Закону № 931).

Гарантії та пільги працівнику-донору

№ з/п	Гарантія	Норми законодавства
1	Збереження середньої зарплати та увільнення від роботи Працівнику слід подати заяву щонайпізніше за один робочий день до дня донації. Своєю чергою, роботодавець увільняє донора від роботи у день донації, та зберігає середній заробіток	<u>Абз. 1 ч. 2 ст. 20 Закону № 931 та ст. 124 КЗпП</u>
2	Оплата лікарняного в розмірі 100% незалежно від стажу	<u>ч. 4 ст. 20 Закону № 931, п.5 ч. 1 ст. 17 Закону України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV «Про</u>

	За умови, що Донор упродовж року безоплатно здав: кров – сумарно дві разові максимально допустимі дози плазма крові – сумарно 4 разові максимально допустимі дози	загальнообов'язкове державне соціальне страхування»
Примітка. З 26.01.2026 правом на пільгу наведену у рядку 2 таблиці зможуть скористатися лише особи, які до цієї дати протягом року здали кров у вказаній дозі. Тобто набуто до цієї дати право не втрачається на строк його дії (1 рік)		
3	Надання іншого дня відпочинку Працівник має надати довідку (форма № 435/о «Довідка щодо надання донорам пільг»). Роботодавець надає донору день відпочинку після кожного дня донації, зі збереженням середнього заробітку	ст. 124 КЗпП
4	Приєднання до щорічної відпустки дня відпочинку Інший день відпочинку, зазначений у рядку 3 цієї таблиці, можна приєднати до щорічної відпустки за бажанням працівника	ч. 2 ст. 20 Закону № 931 та ст. 124 КЗпП
5	Продовження щорічної відпустки Працівник надає заяву та довідку за формою № 435/о, а роботодавець продовжує на один день щорічну відпустку, якщо працівник здавав кров під час щорічної відпустки. Мінекономіки звертає увагу, що у разі донації крові та/або компонентів крові у період щорічної відпустки Законом № 931 передбачена єдина пільга така відпустка продовжується на один день (лист Мінекономіки від 04.05.2021 р. № 4712- 06/26180-07).	абз. 3 ч. 2 ст. 20 Закону № 931

Отже, щодо надання днів відпочинку й справді жодних новацій з 26.01.2026. А ось щодо оплати лікарняних варто слідкувати за правом на 100% оплату.

Дії роботодавця та донора

Алгоритм дій працівника-донора та його роботодавця:

1. Працівник має написати заяву роботодавцю не пізніше як за один робочий день до дня донації.
2. Роботодавець на підставі заяви працівника видає наказ про увільнення на час донації крові.
3. Роботодавець оплачує день донорства.
4. Роботодавець надає донору день відпочинку зі збереженням середнього заробітку після кожного дня донації крові та (або) її компонентів.
5. Працівник може приєднати день відпочинку до щорічної відпустки.

Заява від працівника. Працівник пише заяву роботодавцю не пізніше як за один робочий день до дня донації про бажання пройти обстеження і здати кров (п. 2 ч. 2 ст. 12 Закону № 931).

І тут, починаються цікаві моменти. У листі Мінекономіки від 23.03.2022 №4712-06/11070-07, фахівці Міністерства наголошують, якщо від працівника не було попередження не пізніше як за один робочий день до дня донації, то він не матиме права на інший день відпочинку замість відпрацьованого.

Законодавством не визначено форми такої заяви. Та фахівці Мінекономіки вважають, що не пізніше ніж за один робочий день до дня донації крові та/або компонентів крові, донор має подати на ім'я керівника заяву довільної форми про намір здати кров та/або компоненти крові, вказавши:

1. день донації (медичного обстеження);
2. спосіб використання додаткового дня відпочинку (використання його одразу за днем донації або приєднання до щорічної відпустки / її частини згідно з графіком відпусток).

Якщо в день донації крові донор був залучений до роботи або несення служби, у заяві працівник має вказати спосіб використання іншого дня відпочинку.

Увага! Надання іншого дня відпочинку замість дня донації в разі, якщо таку заміну не було погоджено з керівництвом, законодавством не передбачене

Видання наказу роботодавцем про увільнення на час донації крові. У ч. 2 ст. 12 Закону № 931 зазначається: якщо відсутність донора на його робочому місці або місці служби в ці дні може призвести до загрози життю чи здоров'ю людей, до невиконання завдань, пов'язаних із забезпеченням оборони, безпеки держави та громадського порядку, до значної матеріальної шкоди або інших тяжких наслідків, **то роботодавець не може увільнити від роботи такого працівника.**

Відразу уточнюйте у працівника (а краще, щоб він це написав у заяві), коли він хоче скористатися іншим днем відпочинку. Врахувавши всі деталі, на підставі заяви видавайте наказ про увільнення працівника від роботи.

Може так статися, що дня відпочинку у працівника може не бути, якщо під час медичного обстеження буде виявлено протипоказання для донації. У такій ситуації день обстеження оплачується в розмірі середнього заробітку, але **день відпочинку не надається!**

Як з'ясувати, що було лише обстеження?

Підставою для звільнення від роботи, є довідка, видана донору за місцем медичного обстеження чи донації крові та/або компонентів крові за формою та в порядку, затвердженими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я (ч. 2 ст. 20 Закону № 931). Форми довідок затверджено наказом МОЗ від 22.01.2024 № 106 «Про затвердження Порядку видачі довідок донорам крові та компонентів крові».

Остаточну інформацію про те, чи то було лише обстеження, чи ще й
донація, роботодавець отримує після надання працівником медичної довідки, а
саме:

1. форму № 435/о «Довідка № _____ щодо надання донорам крові та/або
компонентів крові пільг», означає, що працівник здавав кров чи її
компоненти.
2. форму № 436/о «Довідка № _____ щодо медичного обстеження донорів
крові та/або компонентів крові», означає, що працівник лише пройшов
обстеження і давання крові не було.

Питання видачі довідок донорам крові та компонентів крові врегульовано
наказом МОЗ від 22.01.2024 № 106 «Про затвердження Порядку видачі довідок
донорам крові та компонентів крові».

Як оплатити день донації, який припадає на вихідний день?

Якщо день донації припадає на вихідний чи святковий день, донор не може
бути звільненим від роботи у цей день, оскільки він уже є неробочим. Те саме
стосується і дня відпочинку, що безпосередньо слідує за днем донації, якщо він
уже є неробочим чи святковим днем (лист Мінекономіки від 28.12.2021 № 4712-
06/61078-09).

Після кожного дня донації крові та/або компонентів крові, у тому числі у
разі донації у вихідні, святкові, та неробочі дні, працівнику надається додатковий
день відпочинку зі збереженням за ним середнього заробітку, якщо цей
(наступний за днем донації) день є для нього робочим згідно з графіком роботи.

Таким чином, приєднання додаткового дня відпочинку донора до щорічної
відпустки, застосовуються лише у випадках, коли день донації крові та/або
компонентів крові та день після донації припадають на робочі дні працівника
згідно з його графіком роботи. Таку саме позицію, фахівці Мінекономіки
озвучували в листі від 23.03.2022 № 4712-06/11070-07

Приклади надання днів відпочинку після донації та приєднання їх до щорічної відпустки

Приклад 1. Працівник працює за 5-денним робочим тижнем із вихідними
у суботу та неділю. Працівник здавав кров у суботу 17.01.2026 (день донації
крові), а наступний за ним день, неділя 18.01.2026 – вихідний день для
працівника

У цій ситуації працівнику немає сенсу писати заяву роботодавцю.
Працівнику не надаються:

1. увільнення;
2. інший день відпочинку;
3. середній заробіток.

Приклад 2. Працівник працює за 5-денним робочим тижнем із вихідними в суботу та неділю. Працівник здає кров у п'ятницю 16.01.2026.

Щоб роботодавець увільнив від роботи на цей день, працівник має написати заяву 15.01.2026. Тоді 16.01.2026 працівника увільнять від роботи та за ним буде зберігатися середня зарплата. А 17.01.2026 (субота) у працівника вихідний, тож:

1. його на цей день не увільняють;
2. не зберігають середню зарплату;
3. відсутні підстави переносити цей день на інший день, чи приєднувати до щорічної відпустки.

Приклад 3. Працівник працює за 5-денним робочим тижнем із вихідними в суботу та неділю. Працівник здавав кров у неділю 18.01.2026

Працівнику варто написати заяву на ім'я роботодавця скажімо 16.01.2026, хоча день донації крові для працівника є вихідним днем і в цей день увільнення не буде і за нього працівнику не буде надано іншого дня відпочинку. Але в понеділок 19.01.2026 працівника потрібно увільнити від роботи зі збереженням середнього заробітку, оскільки понеділок – робочий день для працівника.

Висновки

1. Питання гарантій працівникам-донорам від роботодавця врегульовано в ст. 124 КЗпП та ст.20 Закону № 931.
2. Алгоритм дій працівника-донора та його роботодавця:
3. працівник має написати заяву роботодавцю не пізніше як за один робочий день до дня донації;
4. роботодавець на підставі заяви працівника видає наказ про увільнення на час донації крові;
5. роботодавець оплачує день донорства;
6. роботодавець надає донору день відпочинку зі збереженням середнього заробітку після кожного дня донації крові та (або) її компонентів;
7. працівник може приєднати день відпочинку до щорічної відпустки.

Директор

Світлана Устінова,
095-201-11-33

Світлана ПРІНЬКО